

Hana Černáková: Hudební světy dominikánského kostela sv. Jiljí v Praze

Posudek vedoucího bakalářské práce

Ke kontextu práce:

Hanka Černáková navštěvovala většinu etnomuzikologických kurzů na FHS včetně mezinárodních letních škol. Účastnila se také projektu Pražské hudební světy a ve výsledné publikaci (Karolinum 2013) má pěknou kapitolku o koncertech pro turisty. Celkem pochopitelně tímtež směrem zaměřovala pozornost při hledání tématu k bakalářské práci. Přes obvyklé zužování od mezidenominační komparace přes komparaci několika římsko-katolických kostelů (jak popisuje v BP na s. 5 – 6) došla k jeho precizaci, soustředující se na jeden kostel s jeho prolínajícími se hudebními světy. Když pak na semináři líčila průběh výzkumu (včetně nejrůznějších komplikací), bylo zřejmé, že jde o pozoruhodné téma, které ovšem obsahuje řadu problémů. Jedním z nich bylo to, že Hanka byla v mimořádně sofistikovaném prostředí římsko-katolické liturgiky (a šířeji teologie, historie atd.) naprostý outsider, a tedy odkázaná na další zdroje, ať lidské, nebo písemné apod. Na druhé straně se dalo předpokládat, že je vybavená jednak dostatečně teoreticko-metodologicky, a také má dostatečné zkušenosti z terénního výzkumu. Její reference na diplomním semináři tomu nasvědčovaly. Patřila ovšem do skupiny studentů, kteří letos celkem pilně zkoumali i konzultovali, ale psaní nechávali na poslední chvíli – a to na chvíli, kdy jsem už byla pohlcena letními školami a jejich bakalářské texty jsem nemohla číst. Výsledný text zůstal tak dost dlužný ambicióznímu projektu.

K vlastní práci:

Aniž bych popisovala strukturu práce (ta je při čtení mého posudku už jistě podrobně vylíčena), následuje vlastní hodnocení. Výzkum je zasazen do vhodného teoretického rámce, sestávajícího z konceptů, převzatých z relevantních titulů etnomuzikologických (Merriam, Shelemay, jejíž křestní jméno je mimochodem často špatně spelováno: místo správného Kay uvádí autorka často Key; Rice, Jurková) i antropologických (Gobo, Hendl...). Trochu problematické jsou výzkumné otázky na s. 13, které potom Hanku částečně zavedly při vlastním psaní. Kdyby se totiž neptala „Jaké hudební události se v průběhu dne, týdne až celého liturgického roku v kostele konají?“ (a neimplikovala tedy čistě deskriptivní odpověď), ale směřovala spíš k tomu, jak se konstituují jednotlivé hudební světy (a tedy na základě deskripce směřovala k obecnějšímu poznání), promítlo by se to pravděpodobně i do psaní. Víceméně drobností je, že výzkumná otázka měla zaznít před metodologickou částí – aby totiž čtenář věděl, k čemu ony popisované metody budou sloužit. Část metodická je ovšem důležitá, protože se tu dovídáme to, co je zamlčeno v empirické části: jak si Hanka počínala s nashromážděným obsáhlým materiálem.

Tím se dostávám k hlavnímu problému, totiž k empirické části. V ní by se předpokládalo, že autorka „vyloží karty na stůl“, tedy seznámí čtenáře s materiálem (k čemuž by měly sloužit na prvním místě etnografické momentky, tj. geertzovský zhuštěný popis klíčových událostí

doplněné rozhovory, hudební analýzou apod.), a předvede tak charakter jednotlivých *soundscape*s, resp. jejich prolínání, konflikty apod. Jinými slovy že čtenář bude moci sledovat celý analytický proces i následnou indukci. To ovšem před námi zůstává skryto, a musíme se víceméně spolehnout, že popisované události jsou opravdu ty klíčové (nemluvě o tom, že nerozumíme, proč jsou v momentkách zmiňovány právě ty skutečnosti, které zmiňovány jsou, např. proč je zmiňována, a dokonce vyfotografována, právě osamocená lavice – s. 22), že hlavní aktéři práce (varhaník a představený kláštera) jsou opravdu hlavními postavami diskutovaných „světů“, nevíme, co si odnést z chorální notace (důkaz starobylosti chorálu? nutnosti specializace dnešních zpěváků?...) Obdobných pochybností je možné nalézt v práci víc.

Problémem nižšího řádu (jakkoli ve své podstatě problémem hermeneutickým) je kolísání mezi přejímáním emické dikce (např. v části o historii dominikánského řádu) a vlastním, etickým stylem. To pochopitelně souvisí s výše uvedeným Hančiným outsiderovstvím v prostředí, které vysvětluje i některé evidentní chyby (např. když na s. 20 mluví o průběhu noviciátu, ovšem spojuje je s terciáři). (Alternativou by mohla být také autoetnografická metoda, při níž by autorka popisovala své pronikání do neznámého komplikovaného světa liturgického a paraliturgického života jednoho kostela a jedné komunity.) Takové chyby by bylo snadné odstranit, kdyby text přečetl někdo kompetentní. Na to už ale nebyl čas.

Následuje poznámka, která nesouvisí s hodnocením práce, ale vztahuje se k antropologické praxi na FHS a Hanka se při svém výzkumu stala její částečnou „obětí“. Svým studentům obvykle nedoporučuji, aby mezi sebe a své respondenty stavěli podpis „papírového“ informovaného souhlasu, který psychologicky mění vztahy (jak říká moje kolegyně z Columbia University: tím se osobní vztah promění ve vztah právní). Nicméně Hanka použila formulář z Moodlu. Když potom jeden z respondentů náhle změnil názor na své svolení s citacemi z rozhovorů, musela Hanka část textů přeformulovat. Doporučuji, aby podpis informovaného souhlasu byl vždy předkládán s upozorněním na výše uvedené nebezpečí.

Hodnocení:

Jak je zřejmé, na BP Hany Černákové lze pohlížet přinejmenším ze dvou úhlů: jako na hotové dílo – *opus factum*, a jako na zprávu z/o výzkumu. Protože jsem přesvědčena, že u bakalářské (i diplomové) práce jde svou podstatou o druhou variantu, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit (slabší) dvojkou – úměrně ústní obhajobě.

Pittsburgh 26. 8. 2016

Doc. PhDr. Zuzana Jurková, PhD.